

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/34/2022
Identifikačné číslo spisu:	7816204852
Dátum vydania rozhodnutia:	26.10.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Erika Šobichová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:7816204852.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletého T. Y., nar. X.X.XXXX, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Rožňava, dieťa rodičov: otca T. Y., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom v Q., na Z. ul. XXX/X a matky R. Š., nar. X.X.XXXX, trvale bytom v Y, na R. ulici č. XXX/X, zastúpení: JUDr. Ladislavom Csákóom, advokátom, so sídlom v Rožňave, na Hviezdoslavovej ulici č. 4, na návrh navrhovateľa R. Q. Š., Y., nar. X.X.XXXX, trvale bytom v I. č. XXX, prechodne bytom v I., na K. č. XXXX, zastúpeného JUDr. Pavlom Krajecom, LEGAL IURIS - advokátska kancelária s.r.o., so sídlom v Rožňave, na Tehelnej č. 11, v konaní o ustanovenie opatrovníka maloletému dieťaťu pre podanie návrhu o prípustnosti zapretia otcovstva, vedeného na Okresnom súde Rožňava pod sp. zn. 7 P 236/2016, o dovolaní navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 7 CoP 47/2021-197 zo dňa 5. augusta 2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Rožňava (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) zamietol návrh navrhovateľa a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

2. Z obsahu spisu je zrejmé, že navrhovateľ sa návrhom z 29.6.2016 domáhal ustanovenia kolízneho opatrovníka maloletému dieťaťu T. Y., za účelom podania návrhu maloletého dieťaťa na prípustnosť zapretia otcovstva. Návrh odôvodnil tým, že je biologickým otcom mal. T., nakoľko sa maloletý narodil v období, kedy mal intímny vzťah s matkou maloletého, a to v rokoch 2004 - 2012. Matka pri narodení dieťaťa vedela, že je biologickým otcom maloletého T., avšak do rodného listu bol ako otec zapísaný T. Y., v tom čase manžel matky, s ktorým bývala v spoločnej domácnosti. S matkou dieťaťa sa dohodli, že bude akceptovať, aby dieťa vyrastalo v jej rodine za podmienky, že dieťaťu raz povie, kto je jeho otcom. Po čase však zmenila názor a uviedla, že by bolo dobré, keby syn ani nevedel kto je jeho otcom. Matka maloletého od narodenia maloletého až do veku jeho šiestich rokov mu prakticky umožňovala neobmedzený kontakt s maloletým T.. To sa zmenilo v roku 2014. Od septembra 2013 do marca 2014

pravidelne vyberal maloletého z predškolského zariadenia. Od septembra 2014 do konca roka 2015 navrhovateľ maloletého navštevoval na základnej škole. Navštevy maloletého v školskom zariadení boli jeho vlastnou iniciatívou, chcel mať istotu, že je chlapec zdravý a prospieva. V januári 2016 matka premiestnila maloletého na inú základnú školu, pričom miesto mu zatajila a požiadala aj maloletého, aby mu ho nepovedal. Matka mu tvrdila, že to bolo z dôvodu, aby za maloletým nechodil do školy, pretože sa mu deti v triede smejú. Nebola to ale pravda, overil si to u oboch triednych učiteliek. Kontakt s dieťaťom v čase podania návrhu matka vôbec neumožňuje. Od decembra 2015 bol navrhovateľ s maloletým iba dvakrát, naposledy dňa 24.02.2016, v trvaní len pár minút, v cukrárni v prítomnosti matky. Po porade so psychológom maloletému na jar 2014 povedal, že je jeho otcom, že má vlastne dvoch otcov. Maloletý na to reagoval pozitívne, kýval hlavou, neplakal. Aj potom boli kamaráti, stretávali sa napr. v meste alebo v škôlke, kde mu navrhovateľ doniesol aj bicykel. Na podanie návrhu ho podnietila skutočnosť, že sa náhodou dozvedel o rozvode matky no najmä z dôvodu, aby sa mohol bez prekážok a obštrukcií naďalej podieľať na zdravom a harmonickom vývoji maloletého T.. Ako otec a dlhoročný vysokoškolský pedagóg ho vie v živote mnohému naučiť, čo za aktuálneho stavu prakticky nie je možné. Sprvoti chcel, aby maloletý vyrastal v kompletnej rodine, avšak keďže sa táto rodina rozpadla, začal konať. Návrh nepodal skôr z toho dôvodu, že do piatich rokov veku dieťaťa mu bol kontakt s maloletým umožňovaný. Uviedol, že medzi základné ústavné práva každého rodiča patrí aj právo poznať svoje dieťa a dieťa má právo poznať svojho rodiča aj z hľadiska naplnenia ustanovení základných ľudských práv a slobôd a medzinárodného dohovoru o ochrane práv detí. Rozhodnutie vo veci je potrebné z hľadiska sociálneho, medicínskeho a zdravotníckeho, keď maloletý vo svojom živote môže utrpieť vážnu chorobu a biologický otec ako jediný darca krvi, alebo nejakého orgánu, či ľudského tkaniva, by mal byť zrejmy.

3. Rodičia maloletého žiadali návrh zamietnuť, pretože v opačnom prípade hrozí maloletému mimoriadne závažná ujma na psychike. Matka potvrdila, že počas manželstva s matrikovým otcom dieťaťa udržiavala intímny pomer s navrhovateľom aj s matrikovým otcom dieťaťa. Po narodení maloletého jej vzťah s navrhovateľom trval, pretože ju finančne vydieral. S maloletým sa pravidelne nestýkal, len keď ju o to požiadala. Maloletému povedala, že je to jej kamarát a taký bol aj vzťah navrhovateľa a maloletého. Po troch rokoch vydierania musela manželovi povedať o svojom mimomanželskom vzťahu a povedala mu aj to, že je možnosť, že navrhovateľ je otcom maloletého, čo bolo tiež dôvodom ich rozvodu. V priebehu konania matka upresnila, že v rozhodnom období pre splodenie dieťaťa bola s manželom mimo Košíc, v tom čase nemala s navrhovateľom intímny pomer, preto vylúčila, že navrhovateľ by mohol byť biologickým otcom maloletého. Maloletý býval a vyrastal vždy pri nej a matrikovom otcovi a so svojím otcom sa stretáva a dobre vychádza aj po ich rozvode. Všetci zainteresovaní boli vždy jasne uzrozumení aj s otázkou otcovstva matkinho bývalého manžela, nikdy nebol žiaden dôvod pochybovať o tejto skutočnosti. V poslednom čase sa však navrhovateľ začal divne správať, začal vyhľadávať maloletého v škole alebo aj na verejných priestranstvách, postavil sa tak, aby ho maloletý nemohol obísť a dožadoval sa s ním komunikácie. Navrhovateľ je psychicky chorý človek, ktorý bol už aj liečený na psychiatrii. Maloletý, ako aj matka majú z navrhovateľa strach, pretože nevedia čoho všetkého je navrhovateľ schopný. Robí im zo života peklo, kvôli čomu boli nútení zmeniť si aj bydlisko, ale navrhovateľ zrejme po nich pátra a zistil si, kde bývajú. Navrhovateľ sa k maloletému správa absolútne nevhodne, čo aj sám potvrdil tým, že mu povedal, že je jeho otcom, pričom dieťa malo v tom čase iba šesť rokov. Nie je pravda, že by sa syn tešil zo stretnutia s navrhovateľom, práve naopak, má z neho panický strach. Navrhovateľ to robí len preto, aby docielil prípustnosť podania návrhu na zapretie otcovstva, aby takto rozbil matkine manželstvo a jej pekný vzťah s bývalým manželom a jeho terajšou rodinou, nakoľko matka s navrhovateľom odmieta kontakt. Matkina rodina a rodina jej bývalého manžela udržiavajú styky, spoločne trávajú sviatky, Silvestra a pod.. Maloletý má už 11 rokov, ak sa navrhovateľ naozaj cítil byť jeho otcom, mohol začať riešiť túto otázku podstatne skôr. Neurobil tak len preto, že si bol vedomý, že nie je otcom mal. T. a v súčasnosti ho motivuje len jeho zlomyseľnosť. Maloletý sa len veľmi ťažko vyrovnáva so situáciou, že mu cudzí ľudia chcú zobrať ocka s tvrdením, že jeho otcom je niekto iný. To, že navrhovateľ do tejto situácie zatiahol aj maloletého, svedčí len o tom, že jemu nezáleží na maloletom dieťati, len nech matke urobí čo najviac zla. Je zrejme a nepochybné, že rozhodne nie je v záujme maloletého dieťaťa, aby sa podával návrh na zapretie otcovstva. Otec maloletého nepripúšťa možnosť, že by nebol biologickým otcom maloletého, už aj vzhľadom na ich vzťah. Maloletý za svojho

otca považuje jedine T. Y..

4. Zo správy ÚPSVaR Rožňava vyplýva, že maloleté dieťa T. Y., nar. XX.XX.XXXX pochádza z manželského vzťahu matky R. Š., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom R. XXX, Y. a matrikového otca T. Y., nar. XX.XX.XXXX, bytom Z. X, Q.. Rozsudkom Okresného súdu Košice I pod sp. zn. 18 P 159/2014-52 zo dňa 10.04.2015 bolo manželstvo rodičov rozvedené a maloleté deti R. Y., nar. XX.XX.XXXX a T. Y.Ý., nar. XX.XX.XXXX boli zverené do osobnej starostlivosti matky. Otec bol zaviazaný vyživovacou povinnosťou vo výške 40,00 eur mesačne na mal. R. a 40,00 eur na maloletého T.. Styky otca s maloletými deťmi neboli upravené. Navrhovateľ uviedol, že trvá naďalej na svojom návrhu. Domnieva sa, že je biologickým otcom dieťaťa, ktorý bol počatý z jeho intímneho vzťahu s matkou dieťaťa v rokoch 2004-2012. Uvádza, že matrikovým otcom dieťaťa je však p. T. Y., ktorý bol v tom čase manželom matky a žili spolu v spoločnej domácnosti v Q.. Uviedol, že matka dieťaťa mu zo začiatku umožňovala neobmedzený kontakt s dieťaťom až do jeho 6 rokov. Pravidelne ho vyberal z predškolského zariadenia v Rožňave, ktoré v tom čase navštevoval na prosbu matky. V roku 2014 sa skutočnosti zmenili, maloletý začal navštevovať Základnú školu na ul. Abovskej v Košiciach, kde ho otec navštevoval z vlastnej iniciatívy, aby sa uistil, že je dieťa zdravé a prospieva. V súčasnej dobe dieťa navštevuje Osemročné gymnázium P. J. Šafárika v Rožňave, čo podľa vyjadrenia navrhovateľa matka zatajila, vraj kvôli tomu, aby ho do budúcnosti nenavštevoval. T.č. matka neumožňuje navrhovateľovi stretávať sa s maloletým dieťaťom, stretli sa dvakrát v cukrárni v osobnej prítomnosti matky dieťaťa. Na stretnutiach sa matka vyjadrovala pred dieťaťom neprimerane, robila scény. Uvádza, že dieťa v súčasnej dobe vie, kto je jeho biologickým otcom, nakoľko mu to povedal. Domnieva sa, že ako otec a dlhoročný pedagóg ho vie mnohému naučiť, viesť ho k športu, pomáhať mu, čo momentálne nie je možné. Navrhovateľ je s dieťaťom v telefonickom kontakte, naposledy sa mali stretnúť dňa 25.11.2019 v poobedňajších hodinách, kedy boli dohodnutí, že ho odprevadí na krúžok floorbalu, ktorý mu pomohol vybaviť. Toto stretnutie sa neuskutočnilo, nakoľko si matka T. vyzdvihla pred školu autom a odišla. Navrhovateľ v súčasnej dobe nepracuje, je poberateľom výsluhového dôchodku profesionálneho vojaka, pôsobil na Vojenskej leteckej akadémii v Košiciach ako pedagóg. Obýva dvojizbový panelákový byt, za ktorý hradí nájom vo výške 338,00 eur mesačne, vrátane energií. V rozhovore ďalej uvádza, že z vlastnej iniciatívy posla na účet matky dieťaťa výživné pre maloletého vo výške 150,00 eur mesačne. Prispel maloletému na tábor vo výške 150,00 eur, zakúpil dieťaťu aj lyže. Dňa 26.11.2019 sa matka dieťaťa dostavila na základe predvolania, ktoré jej bolo ponechané dňa 22.11.2019. V stanovený deň sa dostavila v sprievode svojho maloletého syna a už dospelých dcér z prvého manželstva. V rozhovore uviedla, že dieťa má svojho otca, ktorý je zapísaný v jeho rodnom liste, má s ním veľmi dobrý vzťah, pravidelne ho navštevuje aj napriek skutočnosti, že sa s matrikovým otcom rozviedla a v súčasnosti má už nový vzťah. Uviedla tiež, že dieťa je informované o uvedenej skutočnosti, avšak niekoľkokrát sa pred ňou vyjadrilo, že sa nechce s navrhovateľom stretnúť a túto jeho vôľu rešpektuje. Uvádza, že keby videla aspoň náznakom, že dieťa prejavuje o to záujem a chcel by sa s ním stretávať, ona by mu v tom nebránila. Domnieva sa, že dieťa sa nachádza v súčasnej dobe v emocionálne citlivom vývinovom období a nie je podľa jej názoru vhodné, aby navrhovateľ vstupoval do jeho života práve v tomto čase jeho vývinu. Dieťa je preto nesústredené na vyučovacom procese, stále sa bojí, kde ho bude navrhovateľ čakať na ulici, resp. pred školou, čím je vystavený zbytočným stresovým situáciám. Stalo sa, že jej maloletý uviedol, že nech podá trestné oznámenie orgánom činným v trestnom konaní. Následne bol vykonaný informatívny pohovor s maloletým dieťaťom bez prítomnosti matky, ktoré v rozhovore uviedlo, že sa nechce s navrhovateľom stretávať, nechce aby ho telefonicky kontaktoval, mama mu vymenila aj SIM kartu, aby ho navrhovateľ nemohol ďalej kontaktovať. Viac k predmetnej veci nechcel uviesť. V predmetnej veci sa vyjadrili aj dospelí súrodenci dieťaťa, ktorí sa domnievajú, že zo strany navrhovateľa ide o prenasledovanie dieťaťa, veľmi sa o brata boja, pretože chodieval sám zo školy domov do obce Pača hromadným dopravným prostriedkom. Uviedli, že prosili matku, aby podala trestné oznámenie vo veci prenasledovania orgánom činným v trestnom konaní. ÚPSVaR zastáva názor, že právo poznať rodičov, je právom dieťaťa a nie biologického otca. Tohto práva sa môže domáhať len dieťa a nie biologický otec, prostredníctvom podania žaloby na určenie, resp. zapretie otcovstva. Dieťa totiž môže mať s matrikovým otcom vytvorené väzby a považovať ho za svojho otca, čo v tomto prípade platí. Takýto zásah by mohol tieto vzájomné vzťahy narušiť a spôsobiť tak dieťaťu traumu. Z uvedených dôvodov navrhol zamietnuť návrh.

5. Proti tomuto uzneseniu podal odvolanie navrhovateľ. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj ako „odvolací súd“) o odvolaní navrhovateľa proti tomuto uzneseniu rozhodol tak, že predmetné uznesenie potvrdil. Matke maloletého dieťaťa nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

6. Odvolací súd dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné a preto uznesenie podľa § 387 ods. 1 potvrdil ako vecne správne. Súd prvej inštancie v súlade s právnym názorom Krajského súdu v Košiciach prezentovaným v uznesení č. k. 7 CoP 58/2020-117 z 9.6.2020 správne ustálil predmet konania, aj okruh účastníkov konania, umožnil im realizáciu ich procesných práv a nepochybil, keď dospel k záveru, že v tomto štádiu konania nie je v záujme mal. T. ustanoviť mu opatrovníka na to, aby za neho podal návrh na vyslovenie prípustnosti zapretia otcovstva. Odvolací súd sa nestotožnil s názorom navrhovateľa, že súd mal ex lege ustanoviť mal. dieťaťu opatrovníka a uložiť mu povinnosť podať v určitej dobe návrh na začatie konania o prípustnosti zapretia otcovstva za mal. dieťa, a že až v konaní podľa § 96 ods. 1 Zák. o rodine sa bude skúmať záujem dieťaťa, pretože povinnosť súdu prihliadať na záujmy dieťaťa je explicitne upravená aj v § 61 Zákona o rodine, z ktorého vyplýva, že súd už v štádiu konania o ustanovení opatrovníka vymedzí rozsah práv a povinností opatrovníka tak, aby bol splnený účel, na ktorý bol opatrovník ustanovený a aby boli dostatočne chránené záujmy mal. dieťaťa. Ustanovený opatrovník, teda aj kolízny opatrovník je zo zákona povinný vykonávať svoju funkciu v záujme mal. dieťaťa. Z uvedeného dôvodu súd nemôže opatrovníkovi ustanoviť také povinnosti, ktorými by došlo k ohrozeniu alebo porušeniu záujmov mal. dieťaťa. Súd takto nemôže opatrovníkovi nanútiť povinnosť podať návrh za mal. dieťa podľa § 96 ods. 1 Zákona o rodine, ak to opatrovník a ani súd nepovažujú za súladné s najlepším záujmom mal. dieťaťa ako v danej veci. Vzhľadom na to, že sa jedná o výnimočnú prípustnosť zapretia otcovstva na návrh dieťaťa, ktoré je výlučne aktívne legitimované na podanie takéhoto návrhu, je potrebné zároveň skúmať, či v prípade maloletého dieťaťa v postavení navrhovateľa ide o jeho skutočnú vôľu otcovstvo zaprieť, čo nemožno zamieňať so záujmami a vôľou či už niektorého z rodičov dieťaťa, ktorým zapieracia lehota uplynula alebo vôľou iného muža, ktorý tvrdí, že je biologickým otcom dieťaťa. V žiadnom prípade nemožno za záujem dieťaťa považovať revidovanie otcovstva len z dôvodu pochybností o otcovstve (v tomto prípade navrhovateľa, či neistoty matky). Vychádzajúc z návrhu, aj z ďalších podaní navrhovateľa je zjavné, že jeho cieľom je revidovanie otcovstva mal. dieťaťa, nakoľko sa považuje za biologického otca maloletého T. napriek tomu, že maloletý, ani matka a ani matrikový otec o revidovanie otcovstva zatiaľ záujem neprejavili. Navrhovateľ ani v odvolacom konaní nepreukázal žiadne závažné dôvody (napr. vážnu chorobu dieťaťa, ktorá by si vyžadovala transfúziu alebo transplantáciu od biologických príbuzných dieťaťa alebo nedostatočnú starostlivosť zo strany matrikového otca dieťaťa), pre ktoré by bolo nevyhnutné teraz zasahovať do súčasného stabilného rodinného statusu maloletého, ustanoviť mu proti jeho vôli opatrovníka na podanie návrhu na konanie, o ktoré má záujem len navrhovateľ za situácie, keď maloletý svojho matrikového otca má, považuje ho za svojho biologického otca a rovnako aj matrikový otec považuje maloletého za svoje dieťa, keď majú spolu dobrý vzťah a riadne sa o neho stará aj po rozvode manželstva. V neposlednom rade bolo potrebné rešpektovať aj názor mal. dieťaťa prezentovaný pred kolíznym opatrovníkom, kde sa jasne vyjadril, že sa nechce s navrhovateľom stretávať, ani kontaktovať. Všetky tieto zistenia boli vo svojom súhrne tak presvedčivé, že už v tomto štádiu konania opodstatňovali záver, že aktuálne načasovanie návrhu na ustanovenie opatrovníka na podanie návrhu za mal. dieťa na vyslovenie prípustnosti zapretia otcovstva nie je vôbec v záujme maloletého T., a to viac, že sa musel vyrovnávať s rozvodom rodičov, s tým, že rodičia spolu nežijú a potom následne aj s návštevami navrhovateľa v jeho škole a jeho tvrdeniami, že má dvoch otcov.

7. Odvolací súd uviedol, že pokiaľ navrhovateľ neustále poukazoval na rozhodnutie ESLP, Paulík proti Slovenskej republike, je potrebné dodať, že išlo o opačnú situáciu, kedy právny otec, teda matrikový nemal žiadny právny prostriedok, ktorým by sa mohol brániť proti neprimeranému zásahu do svojich práv s tým, že sťažovateľ v tomto prípade nadobudol otcovstvo podľa tretej domnienky otcovstva na základe znaleckého dôkazu zodpovedajúceho stavu vedeckého poznania v danom čase a napriek tomu, že po rokoch došlo k pokroku v metódach zisťovania otcovstva, pričom získal nový dôkaz, podľa ktorého otcom dieťaťa nebol, nemal k dispozícii žiadny opravný prostriedok riadny ani mimoriadny, ktorý by mu umožňoval dať právny stav do súladu s biologickou skutočnosťou. O uvedenú situáciu v

tomto prejednávacom prípade zjavne nejde. Navrhovateľ ďalej mylne interpretuje záujem dieťaťa prostredníctvom článku 7 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, nakoľko z tohto ustanovenia priamo nevyplýva, že dieťa má za každých okolností povinnosť poznať svojich biologických rodičov. Tým, že Dohovor jednoznačne hovorí o právach dieťaťa a nie o povinnostiach, je ponechané na dieťa, či toto právo využije. Z uvedeného dôvodu ani opatrovníkovi neprináleží nútiť dieťa toto právo využiť. K ďalším odvolacím námietkam navrhovateľa týkajúcim sa namietaného porušenia jeho práva na spravodlivý proces, odvolací súd zdôrazňuje, že súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale iba na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia, preto odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované zákonné právo účastníka na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie. Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, navrhovaním a hodnotením dôkazov, ani aby prebral a riadil sa ním predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj IV. ÚS 252/2004, I. ÚS 50/2004, II. ÚS 3/1997, II. ÚS 251/2003). Za porušenie tohto základného práva teda nemožno považovať neúspech, resp. nevyhovenie návrhu v konaní. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že súd zistí po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodne za predpokladu, že jeho skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a neboli prijaté v zrejmom omyle konajúceho súdu, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu súdom by bolo možné uvažovať len vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel alebo význam. Keďže k takejto situácii v danej veci nedošlo, práva navrhovateľa boli dostatočne posudzované a zohľadňované aj v tomto konaní a súd prvej inštancie rozhodol správne aj o trovách konania, odvolací súd potvrdil napadnuté uznesenie ako vecne správne a na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplnil ďalšie dôvody, pričom sa vysporiadal aj s podstatnými tvrdeniami navrhovateľa uvedenými v odvolaní.

8. Proti predmetnému uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie navrhovateľ. Navrhovateľ odôvodnil dovolanie s poukazom na § 420 písm. f) CSP pričom podľa názoru dovolateľa konkrétny spôsob ako odvolací súd znemožnil strane sporu, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva, je porušenie rovnosti účastníkov konania, nedostatok dôvodov pre rozhodnutie a jeho nezrozumiteľnosť.

9. Napadnuté rozhodnutie dovolateľ považuje v celom rozsahu za nepreskúmateľné a nezákonné. Dovolateľ má za to, že súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia vo veci samej.

10. Dovolateľ uviedol, že momentálne nemá o dieťati žiadnu vedomosť, netuší či je zdravé, či dokonca žije a už vyše rok a pol dieťa radšej nevyhľadáva a nestretáva sa s ním, aby mu to nebolo vyčítané. Poznamenal, že dieťa má právo poznať svojich rodičov, čo je bazálna zásada, ktorá obsahuje aj kogentné ustanovenia zákona o rodine. Dovolateľ je nositeľom hmotnoprávnej a tým aj procesnej aktívnej legitimácie na podanie návrhu, aby súd ustanovil maloletému T. Y. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny ako opatrovníka na podanie návrhu o prípustnosť zapretia otcovstva. Navrhovateľa - biologického otca Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny ignoroval v celej hmotnoprávnej rovine, aby tento návrh podal z vlastnej iniciatívy. Navrhovateľ sa preto obrátil na súd. Podľa názoru dovolateľa mal ex lege Okresný súd Rožňava tomuto návrhu vyhovieť pretože len dieťa, ktoré je maloleté môže takýto návrh podať prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny. Biologický otec, ktorý má právny záujem postupovať správne, keď podal návrh, ktorý má oporu aj v nižšie uvedených medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná. To, či to je v záujme dieťaťa alebo nie je by bolo v merite veci dôležité v ďalšom konaní - samotné konanie o prípustnosti zapretia otcovstva po podaní návrhu opatrovníkom ako legitimovaným v mene maloletého T. Y..

11. Rozhodnutím odvolacieho súdu boli porušené ústavné práva dovolateľa ako biologického otca na riadny a spravodlivý proces, teda dokonca len možnosť, aby mal možnosť sa domáhať svojich práv.

Poukázal na dohovor o právach dieťaťa na čl. 7, v ktorom sa hovorí, že každé dieťa má právo poznať svojich biologických rodičov a právo na ich starostlivosť. Takisto poukázal aj na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva v kauze Paulík proti Slovenskej republike.

12. Takisto namietal aj nedostatok dôvodov napadnutého rozhodnutia, ktoré podľa názoru dovolateľa vykazuje intenzitu svojvôle a bol tým porušený čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd. Zároveň navrhol, aby dovolací súd zrušil napadnuté uznesenie odvolacieho súdu a vec vrátil na nové rozhodnutie. Zároveň si uplatnil aj právo na náhradu trov dovolacieho konania.

13. K dovolaniu sa písomne vyjadril Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Rožňava pričom mal za to, že súd rozhodol prioritne v súlade s najlepším záujmom dieťaťa. Stotožnil sa s právnym názorom súdu prvej inštancie a zotrval na svojich doterajších písomných a ústnych vyjadreniach v plnom rozsahu.

14. K dovolaniu podala písomné vyjadrenie aj matka maloletého T., pričom namietala skutočnosť, že dovolanie je podané po zákonom stanovenej dvojmesačnej lehote a preto ho navrhla ako neprípustné odmietnuť.

15. Rovnako podal k dovolaniu písomné vyjadrenie otec maloletého, ktorý navrhol dovolanie odmietnuť podľa § 447 písm. a) CSP.

16. K vyjadreniu matky a otca podal stanovisko navrhovateľ, pričom mal za to, že dovolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote a to v súlade s platnými ustanoveniami CSP, pričom uviedol, že oprava bola v súlade s chybami písania a počítania, preto žiadal, aby najvyšší súd rozhodol v zmysle petítu podaného dovolania.

17. Navrhovateľ v danom prípade dovolanie odvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP s poukazom na to, že súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci samej. Taktiež ako vadu namietal nedostatočné zdôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu.

18. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší alebo dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné.

19. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex. Aj za účinnosti CSP treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania, ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (porovnaj napríklad rozhodnutia odvolacieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

20. Už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 dovolací súd opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle, ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou, ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia, ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa

môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

21. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco, ale namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014). Narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím) musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch.

22. Nadalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

23. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie úspešne napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

24. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

25. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či sp. zn. 4 Cdo 3/2019, 8 Cdo 152/2018, 5 Cdo 57/2019) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola strane odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

26. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

27. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. Takisto samotná skutočnosť, že dovolateľ so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama o sebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby strana sporu pred všeobecným súdom bola úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkami, resp. s jej právnymi názormi (I. ÚS 50/04), ani právo, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 254/04).

27.1. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

28. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu nie je po 1. júli 2016 žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť uskutočňovať procesné oprávnenia niektorou zo strán civilného sporového konania.

29. Najvyšší súd dodáva, že dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka (a v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. zakladajúcim prípustnosť dovolania) nebolo podľa predchádzajúcej právnej úpravy nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu ani po novej právnej úprave civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu.

30. V zmysle konštantnej judikatúry najvyššieho súdu nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP paušálne tvrdenie o nedostatočnom zistenom skutkovom stave, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou SR posudzoval Ústavný súd SR napr. v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti.

31. Pokiaľ dovolať namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, najvyšší súd konštatuje, že dovolanie odôvodnené iba polemikou dovolať s právnym názorom odvolacieho súdu, spochybňovaním správnosti jeho rozhodnutia alebo kritikou toho ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky prípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie s poukazom na vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP ani nezakladá. V tomto kontexte je potrebné uviesť, že dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili súdy prvej a druhej inštancie na ktorých je založené napadnuté alebo jemu predchádzajúce rozhodnutie, ani prostriedkom určeným na prehodnotenie vykonaného dokazovania. Ako už bolo vyššie uvedené dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak ako ho zistil odvolací súd. Len samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenie dôkazov zo strany súdu nie sú predpokladom prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP.

32. Odvolací súd v bode 13. a 14. odôvodnenia rozhodnutia dostatočne vysvetlil z akých dôvodov došlo k potvrdeniu uznesenia súdu prvej inštancie, ktorým bol zamietnutý návrh na ustanovenie opatrovníka - kolízneho opatrovníka maloletému dieťaťu T. Y. za účelom podania návrhu maloletého dieťaťa na prípustnosť a zapretie otcovstva. Podľa názoru dovolacieho súdu dostatočným spôsobom odvolací súd vysvetlil z akých dôvodov došlo k potvrdeniu takéhoto uznesenia so záverom, že nie je v záujme maloletého dieťaťa ustanoviť mu opatrovníka na to, aby za neho podal návrh na vyslovenie prípustnosti zapretia otcovstva.

33. Pokiaľ dovolať namietal nedostatočnosť odôvodnenia napadnutého uznesenia, dovolaciemu súdu nie je známe v čom konkrétne by mala táto nedostatočnosť odôvodnenia vo vzťahu k predmetu konania spočívať. Odvolací súd sa dostatočným spôsobom vysporiadal so všetkými odvolacími námietkami dovolať v rámci podaného odvolania a to ako už aj vyššie uviedol v bode 13. a 14. svojho rozhodnutia. Opakovane dovolací súd uvádza, že do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, navrhovaním a

hodnotením dôkazov, ani aby prebral a riadil sa ním predpokladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu vyhodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj IV. ÚS 252/2004, I. ÚS 50/2004, II. ÚS 3/1997). Preto nie je možné hovoriť, že v danom prípade by išlo o rozhodnutie, ktoré by bolo považované za rozhodnutie svojvoľné, resp. arbitrárne.

34. Najvyššiemu súdu v predmetnej veci nedá neuviesť a poukázať, že záujem dieťaťa na pripustení zapretia otcovstva súdom nie je bez ďalšieho naplnený už postulátom podľa čl. 7 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, že dieťa má („podľa možností“) právo poznať svojich rodičov. Naostatok, ustanovenie § 96 zákona o rodine možno považovať inter alia aj za premietnutie čl. 7 ods. 1 Dohovoru do slovenského právneho poriadku. Využitie práva dieťaťa poznať svojich rodičov v zmysle čl. 7 ods. 1 Dohovoru predpokladá individuálne rozhodnutie dotknutého dieťaťa domáhať sa tohto práva. Z uvedeného je zrejmé, že právo na iniciovanie konania o prípustnosti zapretia otcovstva patrí dieťaťu, a preto aktívne legitimované na podanie návrhu o prípustnosti zapretia otcovstva je dieťa, ktoré má záujem na tom, aby otcovstvo jeho matrikového otca bolo zapreté. Právo dieťaťa podať návrh na rozhodnutie o prípustnosti zapretia otcovstva nie je obmedzené žiadnou lehotou, trvá počas celej doby života dieťaťa a končí jeho smrťou, resp. smrťou druhého z matrikových rodičov (§ 96 ods. 3 Zákona o rodine).

34.1. Z ustanovenia § 96 Zákona o rodine, upravujúceho zapretie otcovstva dieťaťom, vyplýva, že zákonom stanoveným predpokladom začatia konania o prípustnosti zapretia otcovstva, je návrh na začatie konania, na podanie ktorého je aktívne legitimované dieťa, pričom plnoleté dieťa podáva návrh samo, a pokiaľ je dieťa maloleté, podáva návrh kolízny opatrovník, ktorého mu súd za týmto účelom ustanoví. Konanie o prípustnosti zapretia otcovstva, ktoré v zmysle § 96 ods. 1 Zákona o rodine môže začať len na návrh dieťaťa, nie je konaním vo veci starostlivosti o maloletých, ktoré môže súd začať aj bez návrhu podľa § 81 ods. 1 O.s.p.

35. Vzhľadom na uvedené skutočnosti dovolací súd podané dovolanie odmietol s poukazom na § 447 písm. c) CSP. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

36. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.